

Otokar Fischer / Loutka, sen, vzpomínka a jiná „pomezí“ duše a (básnického) slova

Mgr. Michal Topor, Ph.D. (michal.topor@ipsl.cz),

moodle: <https://dl1.cuni.cz/course/view.php?id=I06I7>

harmono/pro/gram v SISu: témata

„docházka“ max. 4 absence

• základní informace o Otokaru Fischerovi

- heslo v *Lexikonu české literatury I* (1985), je v moodlu, spolu s heslem „Josef Fischer“ = mladší bratr Ot. Fischera
- *Otokar Fischer. Kniha o jeho díle*, napsali V. Jiráat, A. M. Píša, Fr. Gottlieb, K. Polák, R. Wellek, J. Brambora. Praha: Alois Srdce, 1933
- V. Jiráat: Otokar Fischer, in *Časopis pro moderní filologii* 24, 1938, č. 4
- *Památce Otokara Fischera*. Ed. K. Polák. Praha: Práce, 1948

• výběry

- *Duše a slovo. Essai*. Praha: Melantrich, 1929
- *Slovo a svět. Essaye*. Praha: Fr. Borový, 1937 (in Kramerius, free)
- *Básně*. Ed. A. M. Píša. Praha: Československý spisovatel, 1956
- *Duše – slovo – svět*. Ed. A. M. Píša, předmluvu Otokar Fischer aneb Chvála eseje. Praha: Československý spisovatel, 1965
- *Otokar Fischer a Národní divadlo*. Ed. A. Scherl. Praha: Divadelní ústav, 1983
- *Poutník a písně*. Ed. N. Richtrová. Praha: Mladá fronta, 2008
- *Literární stati a studie I, II*. Eds. E. Macek a J. Čermák. Praha: Torst – FF UK, 2014, 2015

OTOKAR FISCHER (1883-1938)

Ústav germánských studií FF UK, Institut pro studium literatury a Institut für deutsche und niederländische Philologie FU Berlin, Institut für germanische Studien der Karls-Universität, Institut für Literaturforschung und Institut für deutsche und niederländische Philologie FU Berlin / srdce ná zrou na symposium u příležitosti 130. výročí narození a 75. výročí úmrtí Otokara Fischera, / laden herzlich ein zum Symposium am 130. Geburts- und 75. Todestag Otokar Fischers / jež proběhne na Filozofické fakultě UK a Rakouském kulturním fóru v Praze. / an der Philosophischen Fakultät der Karls-Universität Prag und am Österreichischen Kulturforum Prag.

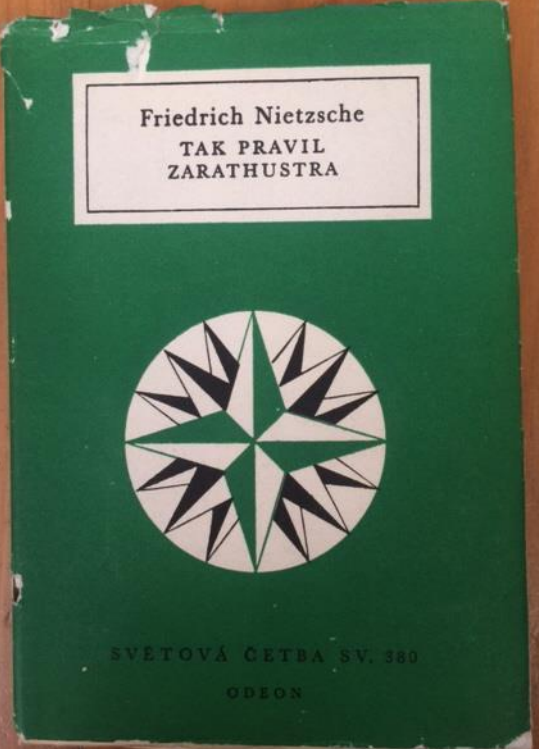
**V ROZHHRANÍCH
IN GRENZGEBIETEN**

20. - 22. 5. 2013

© Památník národního písemnictví - literární archiv

TAK PRAVIL ZARATHUSTRA
KNIHA PRO VŠECHNY A PRO NIKOHO
—
NAPSAL FRIEDRICH NIETZSCHE
PŘELOŽIL A KOMENTÁŘEM OPATŘIL
OTOKAR FISCHER
—
ČTVRTÉ VYDÁNÍ
—
1932
NAKLADATELSTVÍ ALOISA S

Friedrich Nietzsche
TAK PRAVIL
ZARATHUSTRA

SVETOVÁ ČETBA SV. 380
ODEON

JOHANN WOLFGANG GOETHE
EUGÈNE DELACROIX
FAUST
PŘELOŽIL OTOKAR FISCHER

Státní nakladatelství
krásné literatury, hudby a umění
Praha 1954

OTOKAR FISCHER
(1883–1938)

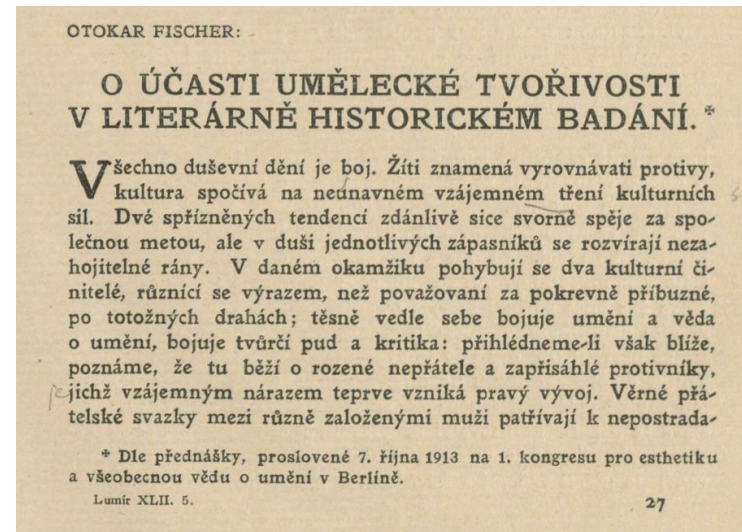
Ein Prager Intellektueller zwischen
Dichtung und Wissenschaft

böhla

VÁCLAV PETRBOK, ALICE STAŠKOVÁ,
ŠTĚPÁN ZBYTOVSKÝ (HG.)

úkoly pro seminář 8. 10. 2020

- **čtba:** úryvky z korespondence Ot. Fischera a Arneho Nováka – s. 4 v tomto pdf
- **otázky/podněty k textu:** *O účasti umělecké tvořivosti v literárněhistorickém bádání* (Lumír, 1914)
 - stať Fischer uvádí konstatováním „Všechno duševní dění je boj.“: jak mu rozumět ve světle toho, o čem následně Fischer uvažuje, v jakých rovinách, scénách a figurách Fischer tento „boj“, toto „tření“ rozehrává, promýšlí? Jak, v jakých pojmech Fischer definuje „básníka“, jak „badatele“, v čem spočívá badatelovo, filologovo drama, a jeho úkol (jak rozumět pojmům „života“, „síly“, „jednoty“, „divinace“), a jak tomuto úkolu dostát? Podává ale Fischer vůbec (nějaký) návod?
- **úkol:** různočtení – srovnání českého textu z roku 1914 a upravené verze nadepsané *Na rozhraní* a zařazené do výboru *Duše a dílo* (1929); oba texty jsou k dispozici v moodlu, stejně tak pdf s barevným různočtením; úkol pro všechny, zároveň I garant: ...

V.
**Über den Anteil des künstlerischen Instinkts
an literarhistorischer Forschung¹⁾.**

Von
Ottokar Fischer.

Alle geistige Bewegung ist Kampf. Leben heißt Gegensätze überbrücken, Kultur beruht auf einem nimmermüden Kräftespiel. In waffenbrüderlicher Eintracht scheinen zwar verwandte Tendenzen einem gemeinsamen Ziele zuzustreben, aber in der Seele der einzelnen Kampfesgenossen klaffen Wunden, welche nicht vernarben. In einem gegebenen Zeitpunkte bewegen sich zweierlei im Ausdruck verschiedene, doch als homogen und seelenverwandt gefeierte Kulturfaktoren auf identischen Bahnen; Schulter an Schulter pflegen Kunst und Wissenschaft über Kunst, Schaffensdrang und Kritik nebeneinander zu kämpfen: doch bei genauerem Zusehen geben sie sich als geborene, geschworene Feinde zu erkennen, durch deren Zusammenstoß erst die rechte Entwicklung erzeugt wird. Die treuen Freundschaften zwischen verschiedenartig veranlagten Männern gehören zu den unentbehrlichsten Erscheinungen der Literaturgeschichte, und bei etwaigen Entzweigungen spielen äußere Umstände und Zufälligkeiten eine wichtige Rolle: immerhin bliebe zu fragen, ob es nicht ein überpersönliches Erlebnis zu konstatieren gibt in den Zerwürfnissen und Freundschaftstragödien zwischen Hebbel etwa und Emil Kuh, zwischen Gottfried Keller und Baechtold, zwischen Nietzsche und Erwin Rohde; ob hier, trotz mannigfacher begleitender Ursachen und Zwischenfälle, nicht etwas vorliegt, was an die Psychologie, wo nicht an eine Metaphysik des Künstlerproblems rühren mag; ob sich da nicht Folgen einer ursprünglichen Divergenz abgespielt haben, die sich durch Treue, Ergebung, Dankbarkeit, Begeisterung über ihr eigenes Dasein täuschen wollte und doch nicht imstande war, die Tatsache wegzuleugnen, daß ein Schöpfer einen instinktiven Abscheu empfindet vor dem Zerfasern seiner inneren Absichten, vor dem Anblick seines richtigen oder verzerrten Spiegelbilds, während ein noch so selbstloser Kritiker über das Gefühl der eigenen Unzulänglichkeit,

¹⁾ Vortrag, gehalten am 7. Oktober 1913 auf dem Berliner Kongreß für Ästhetik und allgemeine Kunstwissenschaft.

7. října 1913 Otokar Fischer v rámci jednání I. kongresu pro estetiku a všeobecnou vědu o umění konaného v Berlíně proslavil přednášku, již poté publikoval nejprve (počátkem roku 1914) německy – v prestižním berlínském *Zeitschrift für Ästhetik und allgemeine Kunstwissenschaft* (jejž redakčně spravoval Max Dessoir, jeden z organizátorů kongresu) – a poté, v dubnu téhož roku i česky, v revui *Lumír* (tu tehdy redigoval Viktor Dyk). Německou verzi Fischer (patrně v úvodu roku 1914) poslal Arne Novákovi; v dopise, k němuž ji přiložil, psal také o svém „článku o Zarathustrovi“ (jejž právě poslal redakci *Přehledu*, srov. Fischer 1914b): „Myslím dokonce, že [...] jest osobní“, pokračuje: „a na důkaz, jak subjektivní dovedu být, posílám Ti svou berlínskou přednášku; je to, tuším, ze všeho nejosobnější, co jsem vůbec kdy psal, třebaže tam ani jednou zřejmě nemluvím o sobě – ba je to snad až příliš zpovědní, intimní, programové; rozhodně je to psáno, abych sám sebe před sebou obhájl a umožnil [si] práci v budoucnosti – jsou to vše problémy, které mne mučily a mučí od počátku mých studií! [...]“ (nedat., LA PNP, f. A. Novák).

Novák v odpovědi věnoval právě osobnímu momentu větší, poněkud skeptický komentář:

Článek o účasti uměleckého instinktu a básnické intuice v bádání literárním jest skutečně εις εαυτόν [tj. „hovor k sobě“, dle titulu spisu Marka Antonia, MT]: zdá se mně, že jest to především pokus obhájit metodicky zvláštní a skutečně požehnané sdružení dvojího či snad trojího nadání, jež v Tvé hrudi se ze penthesilejského napětí sil vraždí a snoubí. Studie jest krásným příspěvkem k psychologické analýze a statečnou konfesí, kterou uvítají se zadostiučiněním Ti, kdož cítí se potomky Cheironovými [tj. bájného kentaura, MT] – a snad mám právo počítati se k nim, vždyť Tvá stať mně tak prýštila z duše, že se mně místy zdála až samozřejmou (ve svém vědeckém kacírství) – avšak pochybuji, že by Tvá axiomata bylo možno povýšiti na požadavek pro literární bádání vůbec. Ti, kdož se mu věnují a vstupují na vysoké školy, aby pro ně nabyli průpravy, jsou a budou vždy v podstatě intelektualisté a lidé naukoví; duchové instinktu uměleckého a básnické intuice budou jen ve výjimečných případech ochotni bráti na sebe jho vědeckého školení. To, co ve Tvé úvaze zdůrazňuje se místy jako opravdový postulát, jest v podstatě milost boží a ke všemu nadpřirozená. . . a třeba znám mnoho z příslušných pokusů bohosloveckých, nepřestanu pochybovati, že by návody, jak milost tu vybuditi, koneckonců neselhaly. Avšak konečný dojem po četbě Tvé stati jest vděčná radost nad tím, že Ty sám jsi kentaurem, že si to uvědomuješ a že chceš býti jako syn Kronův a Filyřin učitelem nejen gymnastiky a lékařství, ale i muziky a věštění a občas se po kentaursku vmísiti do průvodu Dionýsova. Des Kommenden sind wir gewärtig. [...] (A. Novák → O. Fischer, Praha, 22. I. 1914, LA PNP, f. O. Fischer).

/ Fischer o kongresu referoval ještě koncem roku 1913 ve *Volných směrech* (viz Fischer 1913).

/ Dessoir uvedl daný sešit „nezměněným otiskem“ své řeči (*Systematik und Geschichte der Künste*), již kongres otevřel; srov. <https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/zaak1914>.